स्तिनि जटा० स्त्रियां ङीप् ।२वर्षपर्वतभेदे च शब्दचि०।

कर्णिन् त्रि० कर्ण-अस्त्यर्थे तुन्दा०इलौ वा इनि । वृद्धकर्णयुक्ते लम्बकर्णे लम्बकर्णमानन्तु विधानपारि०शङ्खलिखितापाकृतः। "इतमूलादधः कर्णौ लम्बौ तु परिकीर्त्तितौ । कर्णौ तु द्वाङ्गुलौ यस्ताविति शातातपोऽब्रवीत्" । "अर्द्धहारार्द्धकेयूरायार्द्धकुण्डलकर्णिने" भा० अनु०१४अ० । स्त्रियां ङीप् । सा सुश्रुतोक्ते २योनिरोगभेदे च सा च "विंशतिर्व्यापदोयोनेर्निर्दिष्टा रोगसङ्घके" इत्युद्दिश्य "उदावर्त्ता तथा वन्ध्या—अत्यानन्दा तु या योनिः कर्णिनी चरणाह्वयम् । श्लेष्मिका सकफा ज्ञेया।" इत्यादिना ता विभज्य "अर्णिन्यां कर्णिका योनौ श्लेष्मास्रग्भ्यां तु जायते" इति वर्णिता । "वर्त्तिं प्रदद्यात् कर्णिन्यां शोधनद्रव्यसंभृताम् । प्रसंसिनीं घृताभ्यक्तां क्षीरसिक्तां प्रवेशयेत्" सुश्रु० । ३कुटिलावयवयुक्ते बाणभेदे पु०।"करोति कर्णिनो वस्तु वस्तु खड्गादिलक्षणः । प्रयान्ति ते विशसने नरके भृशदारुणे" विष्णुपु० २अं० ६अ० । "कर्णिनो बाणविशेषान्" श्रीधरः। अत्र पक्षे तुन्दा०इलौ वा इनच् कर्णिनः, पक्षे ठन् कार्णिक, मतुप् मस्य वः, कर्णवत् द्वाङ्गुलात् इलकर्णे इलभागाटधोलम्बकर्णे त्रि०। मतुपि स्त्रियां ङीप् ।

कर्णी स्त्री कर्ण—इन् वा ङीप् । कर्णिशब्दार्थे बाणभेदे तन्निमूपरे "अतः लकभिकंसकुम्भपात्रकुशाकर्णीषु" पा० अतःपर विसर्गस्य नित्यं सः । अवसा निर्मिता कर्णी अवस्कर्णीत्यादि । २भूसुरदेवमातरि स्त्री कर्णीसुतः ।

कर्णीमत् पु० कर्णिबाणविशेषाकारः फलेऽस्यस्य मतुप् । संज्ञायां दीर्घः । आरग्वधे (सोदाल) शब्दचि० ।

कर्णीरथ पु० कर्णः सामीप्येनास्यस्य कर्णी स्कन्धः तेन रथो यस्य न समासान्तः ऽप् स चासौ रथो रथतुल्यं वाहनं कर्म० । स्कन्धवाह्ये याने (पालकी) इत्यादौ । शब्दचि०तु अन्या व्युत्पत्तिर्दर्शिता यथा। कर्णसाध्यक्रिया उपचारात् कर्णःकर्णोऽस्यास्ति इनि । कर्णी चासौ रथश्च । शब्दमात्रेण रथो न वस्तुतो रथः । यद्वा सामीप्यात् कर्णशब्देन स्कन्धो लक्ष्यते सोऽस्यास्ति वाहनत्वेन इनि कर्णी चासौ रथश्च । उभयत्र अन्येषामपीति पा० दीर्घः इति"। "कर्णीरथस्थां रघुवीरपत्नीम्" रघुः ।

कर्णीसुत पु० ६त० । भूसुरदेवे त्रिका० हारा० च । स च कंसासुरः इति शब्दकल्पद्रुमः तन्मूलं मृग्यं कंसस्य कर्णीसुतत्वाभावात् काद० टीकायासुकर्त्तेयशास्त्रप्रवर्त्तकमूलदेवस्यैव तन्नाम न तु उग्रसेनजस्य नाम । अतएव "कर्णीसुतकथेव सन्निहितविपुलाचला" काद०व्या० "कर्णीसुतः करटकः क्षेयशास्त्रप्रवर्त्तकः । तस्य ख्यातौ सखायौ द्वौ विपुलाचलसंज्ञकौ" टी० उक्तम् । "कर्णीसुतप्रहिते च पथि मतिमकथरम्"दशकु०।

कर्णेचुरचुरा स्त्री पात्रेसमिता० समासः । (काणफुसलान) कर्णेजपने । युक्तारोह्या० अस्याद्युदात्तता । एवं कर्णेटिरटिरा अपि तत्रार्थे तथा द्युदात्तता च । [शब्दर० ।

कर्णेन्दु पु० कर्णे इन्दुरिव । अर्द्धचन्द्राकृतिकर्णालङ्कारभेदे

कर्णोपकर्णिका स्त्री कर्णादुपकर्णोऽस्यस्याः ठन् अत इत्त्वम् । (काणाकाणि) परस्परश्रवणरूपे प्रवादे "प्रागेव कर्णोपकर्णिकया श्रुतापवादक्षुभितहृदयः"पञ्चत० ।

कर्णोर्ण पु०कर्णे उर्णाधिकं लोम यस्य। मृगभेदे ।"कर्णोर्णेकपदश्चास्मैर्निर्जुष्टं हकनामभिः" भाग० ३,६,१५.

कर्ण्य त्रि०कर्णे भवः शरीरावयवत्वात् यत् । १कर्णभवे मलादौ । कर्णे—कर्मणि यत् २भेद्ये च ।

कर्त्त शैथिल्ये शिथिलीकरणे आरम्भसंयोगशिथिलतापादने अ०चु०सक०सेट् । कर्त्तयति ते मतान्तरे कर्त्तापयति ते अचकर्त्तत्—त कर्त्तयाम्—बभूव आस चकार चक्रे । कर्त्तयिता कर्त्तात् कर्त्तयिष्यते कर्त्तयिष्यति ते । कर्त्तनीयः कर्त्तयितव्यः । कर्त्तयिता कर्त्तितः । कर्त्तनं कर्त्तना । कर्त्तयितुम् कर्त्तयित्वा आकर्त्त्य । कर्त्तयिष्यते अकर्त्तिषत अकर्त्तयिषाताम्—अकर्त्तिषाताम् कर्त्तिता—कर्त्तयिता कर्त्तयिष्यते कर्त्तिष्यते—"एवाहं सर्वं दुर्भूतं कर्त्तं कृत्वा कृताकृतम्" अथ०१०,१, ३२ । "अपि कर्त्तमवर्त्तयो ऽयज्ज्वनु" ऋ० १,१२१,१३ ।

कर्त्त पु० कर्त्तयति शिथिलीकरोति कर्त्त—अच् । कूपे "त्वाध्वं कर्त्तादपपदो यजत्राः !"यजु०३३,५१,कर्त्तात् कूपात्"वेददी० । कृत-भावे घञ् ।२भेदे च ।"सध्रङ्नियम्य यतयो यमकर्त्तहेतिम्"भाग०२,७,४६,कृत-चञ् । ३छेदके त्रि०। "इकस्य कर्त्तादपपदोयजत्राः"ऋ०२,३०, ६।"हे यजत्राः अपपदः आपदः कर्त्तात् कर्त्तुः"भा० ।

कर्त्तन न०कृत-भावे ल्युट् ।छेदने । "गुल्मगुच्छलतोपलतामतानौषधिवीरुधाम् । पूर्वेस्तादर्द्धदण्डः स्यानेषूक्तं कर्त्तने" "प्रातिलोम्ये वधः पुंसः स्त्रीणां नास्त्रिकर्त्तनम्" याज्ञ० कर्त्त-ल्युट् । २शिथिलीकरणे करणे ल्युट् । ३कर्त्तनसाधने त्रि० । स्त्रियां ङीप् कर्त्तनी । कृत-कर्त्तरि ल्यु । ४भेदकर्त्तरि त्रि०।